

KARLSTADS KOMMUN**KOMMUNLEDNINGSKONTORET**

Remissvar 2021-03-26
Henrik Grund, 054-540 53 73
henrik.grund@karlstad.se

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se
Diarienummer M2020/02032

Remissvar - Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)

Dnr KS/2021:86 Dpl 80

Strandskydd både viktigt och ett hinder

Strandskyddet är nära förknippat med den svenska allemansrätten och en del av grundlagen. Strandskyddslagstiftningen har sitt ursprung från 1950-talet och syftade till att för allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv vid hav, insjöar och vattendrag. Senare tillkom livsförutsättningar för växter och djurliv som ett av syftena med strandskyddet. Strandskyddets två syften har ett i grunden brett stöd och utgör tillsammans en viktig del av en långsiktigt hållbar samhällsbyggnadsprocess.

Reglerna om strandskydd har trots goda intentioner kommit att bli ett betydande hinder för utveckling av både tätorter och landsbygd. Enligt en enkät av SKR uppgav nio av tio kommuner att strandskyddet försvårar planering och byggande av bostäder. Det drabbar i synnerhet landsbygden där de strandnära lägena är särskilt viktiga för attraktion och tillväxt, men även inom områden för stads- och tätortsutveckling där mark är en begränsad resurs. Många kommuner har även ställt sig kritiska till hanteringen av strandskyddet i statliga myndigheter, som upplevs som godtycklig och alltför restriktiv. Karlstads kommun välkomnar initiativet till det aktuella utredningsbetänkandet och menar att en reform av dagens system är önskvärd, samtidigt som vissa brister i det aktuella utredningsbetänkandet kvarstår vid sidan av många goda förslag.

6.1 Generellt strandskydd vid små sjöar och vattendrag tas bort samt

6.2 Strandskydd vid anlagda vatten

Karlstads kommun stöder utredningens förslag om att generellt strandskydd för mindre sjöar och vattendrag samt vatten anlagda efter 1975 tas bort, men vill framhålla att det ibland är svårt att tolka var gränserna går exempelvis för mindre vattendrag med tillhörande våtmarker, varför tydlighet från Länsstyrelsens sida om vilka sjöar och vattendrag som är undantagna krävs.

Karlstads kommun	Webbplats	E-post	Organisationsnr
Postadress	karlstad.se	karlstadskommun@karlstad.se	212000-1850
Karlstads kommun	Besöksadress	Telefon	Bankgiro
651 84 Karlstad	Kontaktcenter	054-540 00 00	405-2213
	Västra Torggatan 26	Fax	
		054-18 34 10	

6.3 Bättre redovisning av strandskyddets omfattning och var det gäller

Karlstads kommun stöder förslaget att Länsstyrelsen får i uppdrag att klarlägga och fastlägga var strandskyddet gäller samt att detta digitaliseras, men vill framhålla att det viktigaste för en rättssäker hantering är att det finns en fastställd linje som representerar medelvattennivån för en sjö eller ett vattendrag samt att denna linje ajourhålls. I annat fall kan det digitaliserade skiktet skapa mer missförstånd och högre risk för felaktig handläggning än tidigare.

6.6 Undantaget för de areella näringarna

Karlstads kommun vill se en lättnad för de areella näringarna och stöder därför förslaget om att regeringen vidare bör undersöka behovet av författningsändringar vad gäller undantaget för de areella näringarna i strandskyddsbestämmelserna. Detta gjordes inte grundligt i samband med utredningen till följd av tidsbrist. Karlstads kommun vill framhålla att det finns behov av förändringar i regelverket sedan långt tillbaka, exempelvis gällande kravet om betydande inkomst, som bör implementeras så snart som möjligt.

7.3 Två alternativa sätt att underlätta byggandet inom landsbygdsområden

Rörande LIS-områden, som föreslås ersättas med så kallade landsbygdsområden, så kan Karlstads kommun dela bilden om att dessa inte fungerat på det sätt som varit tänkt. På förvaltningsnivå är det framför allt tolkningen av LIS-områden som inte fungerat samt de omfattande utredningar som krävs.

Ett exempel är svårigheter i samband med lovgivning och planläggning där en LIS-områdesgräns som fastställts i översiktsplan tolkats som absolut. En strikt tolkning av sådana gränser står i kontrast till översiktsplanens i övrigt översiktliga och strategiska nivå. Det är mycket svårt att i förväg fastställa exakt avgränsade områden och dess presumtiva användning, vilket ofta kräver samverkan med intresserade aktörer i ett senare skede. Samtidigt har LIS-områden dock fungerat som stöd för lov och planläggning i de fall där det finns intressenter som vill bygga inom dessa utpekade områden.

Karlstads kommun ser det som positivt att kommuner enligt förslaget kan ansöka om att upphäva strandskyddet inom hela så kallade landsbygdsområden och att Länsstyrelsen då är skyldig att upphäva strandskyddet om området uppfyller kraven. I förslaget anges dock att ett beslut om upphävande måste föregås av noggranna utredningar. Karlstads kommun ställer sig kritisk till denna formulering då utrednings- och bevisbördan redan i dag utgör ett stort hinder och omfattande kostnader för kommunernas planering, vilket måste ställas i relation till dess nytta. Ytterligare försvårande motverkar både reformens syfte att underlätta för utveckling på landsbygden såväl som det övergripande målet för den

svenska landsbygdspolitiken, samtidigt som det har begränsad betydelse för tillgänglighet.

Vidare menar Karlstads kommun att det råder oklarhet kring Länsstyrelsens möjligheter till återinförande av strandskydd i dessa områden, vilket kan bli en stor osäkerhet för såväl exploatörer som kommuner. Exempelvis kring huruvida ett sådant beslut kan överklagas, eller när bebyggelsestrycket blir så högt att återinförande kan bli aktuellt.

7.4 Kriterier för landsbygdsområden

Karlstads kommun ställer sig kritisk till kriterierna som reglerar båda de föreslagna sätten varpå en kommun kan peka ut landsbygdsområden, mer specifikt gällande att områden ska ha god tillgång på obebyggd mark och liten efterfrågan på mark för bebyggelse. Flera av kommunens nuvarande LIS-områden finns i anslutning till områden där det finns ett visst bebyggelsestryck, exempelvis i anslutning till tätorter på landsbygden. Ur hållbarhetsaspekter är det högst angeläget att fortsatt kunna stärka befintliga tätorter på landsbygden för att skapa tillväxt och underlag för service, som även det kringliggande omlandet kan dra nytta av. I utredningens förslag så uppfattar Karlstads kommun att det kommer bli svårare än tidigare att peka ut landsbygdsområden i anslutning till mindre tätorter samt inom stora delar av Karlstads kommun. Detta då kommunen nästan i sin helhet enligt figur 5:19 i betänkandet avseende förväntat bebyggelsestryck utgörs av områden med relativt högt tryck. Om det bara blir möjligt att bygga i områden med lågt exploateringsstryck kan det hämma tillväxt och motverka en hållbar landsbygdsutveckling. Om inget intresse finns att bo eller verka i ett område (det vill säga ett område med lågt exploateringsstryck) bidrar inte borttaget strandskydd till någon landsbygdsutveckling. Förslaget innebär i så fall en motsägning av utredningens direktiv om att underlätta bebyggelseutveckling i befintliga samhällen i lands- och glesbygd.

6.7 Utvidgning av strandskyddet samt 7.4.4. Förslag om kriterier för landsbygdsområden

Karlstads kommun ställer sig kritisk till utredningens bedömning att det inte föreligger behov av ändring av bestämmelserna om utvidgning av strandskyddet. Processen för det utvidgade strandskyddet år 2013–2014 var kritiserad och överklagades i över 140 kommuner. Enligt bestämmelserna skulle utvidgande bli aktuellt endast i enskilda fall men i tillämpningen kom hela vattendrag, sjösystem och kuststräckor att omfattas oavsett exploateringsgrad. Skyddet utgör i dag hinder för områden som är lämpliga för utveckling. På sidan 251 nämns att de viktigaste biologiska värdena i normalfallet finns inom 30 meter från strandlinjen enligt Naturvårdsverket och Boverket. Det utvidgade strandskyddet kan i kontrast till detta uppgå till 300 meter. Karlstads kommun föreslår därför att systemet med utvidgat strandskydd ska avskaffas.

Karlstads kommun ställer sig även kritisk till det som sägs på sidan 250 gällande att områden där Länsstyrelsen beslutat att utvidga strandskyddet ska kunna anses vara områden av särskild betydelse för strandskyddets syften, och därmed inte ska kunna ingå i ett landsbygdsområde. Vissa kommuner har till följd av den bristfälliga utformningen och tillämpningen av regelverket stor andel utvecklingsbar mark inom det utvidgade strandskyddet. Förslaget står därmed i motsättning till utredningens direktiv om att det ska bli betydligt enklare att bygga i strandnära landsbygdsområden. Karlstads kommun anser således att denna del bör strykas.

Karlstads kommun instämmer att det är viktigt att värna om djur- och växtlivet samt friluftslivet, men ställer sig kritisk till den omfattande lista på sida 250–251 vari flera vagt definierade områdesskydd radas upp såsom värdeetrakt, som på lösa grunder kan utgöra hinder för bildande av ett landsbygdsområde. Karlstads kommun menar att denna lista bör ses över grundligt och göras mer specifik om effekten av reformen inte ska utebli eller eventuellt förvärra rådande situation.

7.6 Stärkt skydd i vissa områden

Karlstads kommun ställer sig kritisk till förslaget om nytt tillägg till 7 kap. 18 c § MB om särskild restriktivitet i områden där exploateringsgraden är hög och efterfrågan på mark är stor, och menar att det bör strykas. Tillägget som föreslås strykas är:

I områden där exploateringsgraden är hög och efterfrågan på mark för bebyggelse är stor eller i vattenområden av särskild betydelse för djur- och växtlivet ska första stycket 1–6 tillämpas särskilt restriktivt.

Karlstads kommun vill framhålla att det redan med nuvarande lagstiftning råder en restriktiv hållning till att ge dispens för åtgärder inom strandskyddet utifrån de särskilda skälen som anges 7 kap § 18.c MB. Även att genomföra allmänt tillgängliga anläggningar så som lekplatser, gräsytor för bollspel med mera är svårt. Karlstads kommun anser att starkare skydd i stället bör uppnås genom andra områdesskydd, exempelvis genom naturreservatsbildningar. Detta innebär att områden avgränsas tydligt och det finns möjlighet för markägare att få ersättning för begränsade möjligheter att använda sin mark. Fokus i bedömningen av strandskyddsbehovet bör i första hand utgå från den allemansrättsliga tillgängligheten. Strandskyddet bör inte, som idag, användas som ett substitut för andra former av naturskydd. En risk med en alltför restriktiv hållning till byggande i centrala vattennära lägen i städer är att bebyggelsen tvingas ut utanför städerna och bidrar till otillbörlig utbredning av staden på exempelvis värdefull jordbruksmark samtidigt som det ökar behovet av transporter och infrastruktur.

7.7 Enklare att vidta klimatanpassningsåtgärder

Karlstads kommun ser positivt på förslaget om att dispens ska kunna meddelas för åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom klimatanpassningsåtgärder.

Per-Samuel Nisser
Kommunstyrelsens ordförande

Ulf Nyqvist
Kommundirektör